

[Niessen 1967]

Niessen, Frits: 'De neerlandistiek in het buitenland in kaart.' In: *Ons erfdeel*, jg. 11, nr. 2, 1967, p. 188-190.

De neerlandistiek in het buitenland in kaart.

Het was (natuurlijk) een Vlaming die voor het eerst een systematisch onderzoek instelde naar de neerlandistiek „extra muros”, nl. prof. dr. Walter Thys, zelf lector Nederlands in Rijsel. Toen hij voldoende materiaal verzameld had, hield hij er - nu precies tien jaar geleden - aan de universiteit van Gent een lezing over. Twee jaar later, in 1959 dus, kwam prof. Thys in kontakt met de „Stichting voor internationale samenwerking van de Nederlandse universiteiten en hogescholen” („Nuffic”). In het kwartaalblad (juni, 1960) van deze stichting publiceerde hij vervolgens, in het Engels, Spaans, Frans en Duits, een artikel, waarin hij een overzicht gaf van alle hem bekende leerstoelen en lectoraten Nederlands in de vreemde. De Nuffic drukte bij deze beschouwing een oproep af: „Wir ersuchen alle Niederlandisten im Ausland uns ihre Ansichten und eigenen Erfahrungen mitzutellen in erster Linie im Hinblick auf den von Dr. Thys festgestellten Mangel an Kontakt untereinander und an dem mit entsprechenden Institutionen in den Niederlanden und Belgien.

Aus diesen Reaktionen wird sich zeigen, ob es Sinn hat, weitere Schritte zu unternehmen, wobei z.B. an die Möglichkeit einer Tagung zur Besprechung gemeinsamer Probleme gedacht ist.”

Hierop kwamen zoveel bemoedigende reacties binnen dat men besloot een kolloquium te organiseren, waarop de buitenlandse hoogleraren en lectoren Nederlands uitgenodigd werden. Vertegenwoordigers van 16 universiteiten uit 7 landen namen aan deze bijeenkomst deel, die in september 1961 in Den Haag plaats had. Ze besloten een werkgroep op te richten, „De werkkommissie van hoogleraren en lectoren in de Neerlandistiek aan buitenlandse universiteiten”, waarvan prof. dr. W. Thys voorzitter en dr. J.M. Jalink sekretaris werd. De kommissie, die onlangs het derde kolloquium organiseerde (zie hiervoor elders in dit nummer), zag het als een van haar hoofdtaken de neerlandistiek in het buitenland nauwkeurig in kaart te brengen.

De gedachten gingen uit naar het samenstellen van een „liber memorialis”. Medio 1962 nodigde men een twintigtal docenten uit een overzicht van het universitair onderwijs in het Nederlands in hun land te schrijven. De kommissie had het plan deze rapporten begin 1963 te publiceren.

De realisatie hiervan werd vier jaar vertraagd, maar het lijkt me de vraag of de kommissie dit achteraf ernstig zal betreuren. In plaats van met een onvolledige, vluchtige schets, kon zij nu immers voor de dag komen met het nagenoeg volledige overzicht: *De Neerlandistiek in het buitenland; het universitair onderwijs in de Nederlandse taal- en letterkunde, cultuur- en politieke geschiedenis buiten Nederland en België*.

Het is een uitgave van de „werkkommissie”, de redactie van het boek, dat maar liefst 243 bladzijden telt, hadden prof. dr. W. Thys en dr. J.M. Jalink en de publikatie kwam tot stand met steun van de „Gemengde Commissie ter uitvoering van het Belgisch-Nederlands Cultureel Verdrag”.

Het is een bijzonder interessant boekwerk geworden, dat honderden waardevolle gegevens bevat en daardoor onmisbaar is voor iedereen die zich bezighoudt met of geïnteresseerd is in deze materie. Het moet bepaald geen kleinigheid geweest zijn 27 vaak druk bezette docenten aan het schrijven te krijgen, hun teksten te koördineren en er nog allerlei aanvullingen op te geven. Prof. Thys brengt daarvoor in zijn *Ten geleide* dank aan zijn mederedakteur dr. J.M. Jalink en diens assistente Mevr. H. Moolenburgh-Ekkel.

In een *Woord vooraf van de redactie* worden enkele moeilijkheden genoemd die opdoken bij de samenstelling van dit werk. Zo waren de eerst binnengekomen bijdragen niet meer geheel „bij”, toen de laatst aangekomene haar bereikte. Men werd er hierdoor toe gedwongen naschriften onder de bijdragen der medewerkers te plaatsen. Dat gebeurde soms ook omdat een aantal auteurs uit bescheidenheid nalieten gegevens over zichzelf te verschaffen of zich beperkten tot het lectoraat waaraan zijzelf verbonden waren, terwijl de werkkommissie nog beschikte over gegevens van andere lectoraten in het betreffende land. Bovendien geeft de redactie aan het eind van iedere beschouwing biografische bijzonderheden van degenen die in het artikel genoemd zijn. De wetenschappelijke publikaties van de docenten vermeldt zij in het algemeen niet, omdat later, als bijlage bij dit boek, een aparte uitgave met bibliografische gegevens zal verschijnen.

Het karakter van deze verzamelbundel brengt mee, dat het onmogelijk is hier een idee te geven van de inhoud der bijdragen. Ik beperk me er daarom toe de uitgebreidheid en veelzijdigheid ervan te belichten.

Het voornaamste deel van het boek bestaat uit over het algemeen zeer eksakte beschrijvingen van de situatie, waarin de neerlandistiek op universitair niveau in 23 landen, over heel de wereld verspreid, zich bevindt. De meest uitvoerige bijdrage is die van Dr. J.M. Jalink over *West-Duitsland*. Het is in feite een bijgewerkte, verkorte versie van zijn bekende *Rapport over het Nederlands onderwijs in de Bondsrepubliek en West-Berlijn*, in januari 1961 uitgebracht in opdracht van de Nederlandse ambassade in Bonn. Andere uitgebreide artikelen zijn die van prof. dr. Th. Weevers en prof. dr. E.H. Kossmann over *Engeland* (waarbij de laatste over het geschiedenisonderwijs handelt), prof. dr. P. Brachin over *Frankrijk*, mej. drs. G. van Woudenberg over *Italië*, prof. dr. W. Lagerwey over de *Verenigde Staten* en drs. J.Z. Uys over *Zuid-Afrika*.

Aanmerkelijk beknopter, soms zelfs zeer bondig, zijn de verslagen over het Nederlands onderwijs in *Argentinië* (mevr. J.J.A. Baartman-Runcel), *Australië* (prof. dr. J. Smit), *Denemarken* (mev. drs. G. de Vries), *de Duitse De-Kanada* (drs. R. de Boer en de redactie), *Finland* (rev. R. de Caluwé en de redactie), *Indonesië* (dr. K.R.G. Wortg en de redactie), *Japan* (prof. dr. M. Shibusawa), *Nederlands-Indië/Indonesië* (resp. prof. dr. I.J. Brugmans en prof. dr. K. Heeroma), *Noorwegen* (prof. dr. K. Langvik Johannessen), *Oostenrijk*

(Leonard M. Swennen), *Polen* (dr. Norbert Morciniec), *Portugal* (drs. Luis Crespo Fabião), *Rusland* (dr. S.A. Mironow), *Spanje* (dr. H. Th. Oostendorp), *Tsjechoslowakije* (prof. dr. Frans Kaldá), *Zweden* (mev. dr. Martha Muusses) en *Zwitserland* (dr. U. Huber Noodt).

Aan het slot van het boek wordt hulde gebracht aan zeven vooraanstaande buitenlandse neerlandisten. De meeste van deze korte biografieën zijn met een foto geïllustreerd. Deze baanbrekers van het *neerlandica extra muros* zijn: prof. dr. Adriaan J. Barnouw, prof. dr. Johannes Franck, prof. dr. Th. Frings, prof. dr. P. Geyl, prof. dr. A.A. Lodewijckx, prof. dr. M.J. van der Meer en prof. dr. Renier.

Frits Niessen

„De nederlandistiek in het buitenland; het universitair onderwijs in de Nederlandse taal- en letterkunde, cultuur- en politieke geschiedenis buiten Nederland en België”, onder redactie van prof. dr. W. Thys en dr. J.M. Jafink. Uitgave: „Werkcommissie van hoogleraren en lectoren in de nederlandistiek aan buitenlandse universiteiten”, Nuffic, Molenstraat 27, Den Haag (1967). Prijs: f 25,—.

Panorama - Revista Portuguesa de Arte e Turismo.

„Vlaanderen”, het kopieuze tijdschrift van het C.V.K.V., heeft sinds jaar en dag de gewoonte in elke jaargang een nummer te wijden aan een bepaald land, waarvan in een reeks korte overzichten de voornaamste kunsttakken belicht worden. Het Vlaamse tijdschrift blijkt nu een eveneens fraai uitgegeven Portugese tegenhanger te hebben, die enkele tijd geleden een speciaal België-nummer publiceerde.

Het blijft een hachelijke onderneming het tweeledige België, met zijn huidige spanningen en twistpunten, objectief te behandelen en vooral het buitenland in te lichten zonder de heersende verwarring nog te doen toenemen. En al is dit België-nummer beslist sympathiek, het laat Vlaanderen naar mijn smaak niet voldoende aan zijn trekken komen. Vooreerst al omdat van de Portugese teksten wel een beknopte samenvatting in het Frans, maar niet in het Nederlands gegeven wordt. Maar nog meer wegens een tekortkoming die makkelijk vermeden had kunnen worden: geen enkele Vlaamse eigenaam wordt in het Nederlands vermeld! Zodat er wel herhaaldelijk gewag gemaakt wordt van Flandres en flamengos, maar deze begrippen bijna nergens tastbaar gestalte krijgen.

Vitorino Nemésio opent de rij met een poëtische evokatie van zijn verblijf in Brussel, kort voor de tweede wereldoorlog, en twee mooie gedichten: „Nocturno aos canais de Bruges” en „Roanda de Bruxelas”.

In het eerste gedicht bezingt Nemésio bijv. de „rendeiras de Béguinage” en „o torre de Notre Dame” (hij bedoelt natuurlijk het Begijnhof en de toren der O.L. Vrouwekerk), maar aan een vreemdeling kan deze onnauwkeurigheid nog vergeven worden. Een landgenoot zou echter beter moeten weten! In zijn bijdrage „2000 anos de historia da Bélgica” ver trekt Georges-H. Dumont namelijk nog altijd van een unitaristisch standpunt, dat ik sedert Geyl definitief overwonnen achtte. Het is zonder meer een dwaasheid, zelfs in een vereenvoudigend, vulgariserend artikel, de naam België te gebruiken voor wat toen Noord-Gallië was, en later een deel van het rijk van Karel de Grote. En tot overmaat van ramp tussen door van de „países baixos à beira do mar” te gaan spreken, zonder één woord uitleg. Ik kan me voorstellen dat de Portugese lezer met de ogen gaat knippen en al die benamingen dooreen gaat haspelen! Deze inleiding brengt alleen maar nodeloze raadsels.

Beter is Henri Nicolai in zijn geografisch overzicht, al zullen velen met mij bedanken voor een Brussel als „símbolo da nação belga”. De bijdragen van A. Kervyn de Lettenhove (streekontwikkeling), E. Jorion (wetenschappelijk onderzoek) en Pierre Moulaert (Belgische muziek) kan ik, terzake totaal onbevoegd, alleen maar vermelden.

De bijdrage over onze schilderkunst is van de hand van André Marchal, en overtreft in ieder opzicht het artikel over onze geschiedenis. Het is een geslaagde sinteze, die zonder grote woorden en mede dank zij een goed gekozen illustratie een glimp laat bewonderen van wat wij op dat gebied de wereld te bieden hebben. En volledig terecht luidt de titel: „A pintura na Bélgica - De schilderkunst in België”. Want er is praktisch alleen van Vlamingen sprake.

Tenslotte zijn er, weer terecht, twee afzonderlijke artikels over de literatuur. Waar Roger Bodart, bij zulke gelegenheden zijn traditionele tegenspeler, handelt over de Fransschrijvende literatoren, heeft Karel Jonckheere het over de Vlamingen. Door een gelukkig toeval (?) geeft hij bij wijze van aanloop eerst een korte geschiedenis, die als korrektief op de bijdrage van G.H. Dumont zeer geslaagd is. Hoe kort en dus onvolledig ook, het overzicht van Karel Jonckheere slaat in, vooral door zijn gewone aforistische wijze van